

Akut cystit och ABU äldre

Bakterier i urinen – UVI eller ABU?

Senast uppdaterad 2025-01-10

Strama Västra Götaland



2019-03-20, uppdaterad senast 2025-01-10

Den här powerpointpresentationen kan användas vid fortbildning av t.ex. vårdcentralens personal, personal på SÄBO eller HSV.

Anteckningarna under bilderna är ett stöd för den som håller i presentationen, exempelvis Stramas kontaktläkare. Presentationen handlar om urinvägsinfektioner och ABU (asymtomatisk bakteriuri) hos äldre.

Agda 85 år



- Bor på SÄBO
 - Blivit förvirrad sista veckan
 - Urinen luktar illa
 - Urinstickan är ful
 - Urinodlingen visar signifikant växt av *Escherichia coli*
-
- Vad behöver ni veta mer?
 - Har Agda en UVI?

Sjuksköterskan på SÄBO ringer om Agda. Anamnes enligt ovan.
KLICKA

Vad behöver ni veta mer? Diskutera.

Agda har inte feber och inte heller kvarkateter (KAD). Vad man vet har Agda inte några vattenkastningsbesvär.

KLICKA

Har Agda en UVI? Diskutera.

En positiv urinodling visar bara att patienten har bakterier i urinen. Det betyder **inte** att patienten behöver ha en urinvägsinfektion (UVI). Det kan istället vara en asymtomatisk bakteriuri (ABU).

ABU Asymtomatisk bakteriuri

- Mycket vanligt hos äldre
- "Snällare" bakterier – **skyddar** mot allvarligare infektioner

Antibiotika vid ABU ökar risken för

- Symtomgivande UVI
- Resistent bakterier
- Biverkningar

Vid ABU har man bakterier i urinen utan att det ger symtom. Man vet med säkerhet att ABU inte ska behandlas med antibiotika annat än vid graviditet och inför utvalda urologiska ingrepp. Upp till **hälften** av vårdtagare på äldreboenden har ABU. En positiv urinodling betyder därför oftast att en äldre vårdtagare har ABU.
KLICKA

En antibiotikabehandling tar inte bort benägenheten för ABU, istället riskerar "snällare" bakterier att ersättas av "styggare" (mer virulenta) bakterier, vilket innebär en ökad risk för att patienten får en symtomgivande urinvägsinfektion i efterförloppet. En antibiotikabehandling innebär också en risk för selektion av resistent bakterier. Äldre är också mer känsliga för biverkningar av antibiotika, exempelvis clostridioidesinfektioner.

Kan oro och förvirring vara
orsakade av en akut cystit?



Om de **enda** symtomen är oro och
förvirring, är det då troligt att de
orsakas av akut cystit?

Kan oro och förvirring vara orsakade av akut cystit? Diskutera.
KLICKA

Om de enda symtomen är oro och förvirring, är det då troligt att de
orsakas av akut cystit? Diskutera.

Om en akut cystit är så kraftig att
den ger cerebrala symtom,

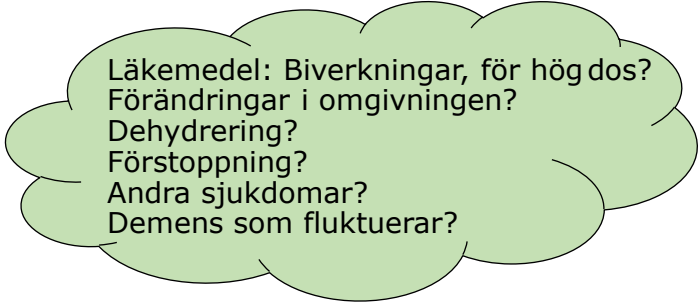
JAJA!

då borde det väl också finnas lokala
symtom från urinvägarna?

Om en akut cystit är så kraftig att den ger cerebrala symtom,
KLICKA då borde det väl också finnas lokala symtom från
urinvägarna?
KLICKA för att få svaret.

Viktig kunskap som tyvärr inte är självklar!

- Ospecifika symtom **utan samtidigt symtom från urinvägarna** är oftast **INTE** en urinvägsinfektion!
- Vilka andra troligare orsaker kan ni tänka er?



Läkemedel: Biverkningar, för hög dos?
Förändringar i omgivningen?
Dehydrering?
Förstoppning?
Andra sjukdomar?
Demens som fluktuerar?

Forskning visar att ospecifika symtom som trötthet, oro eller förvirring, utan samtidigt akuta symtom från urinvägarna, oftast **inte** är orsakade av en urinvägsinfektion, även om urinodlingen är positiv.

Att förskriva urinvägsantibiotika utan att först ha uteslutit andra mer troliga orsaker till ospecifika besvär, kan utgöra en patientsäkerhetsrisk eftersom andra tillstånd då riskerar att förbli odiagnostiserade och obehandlade.

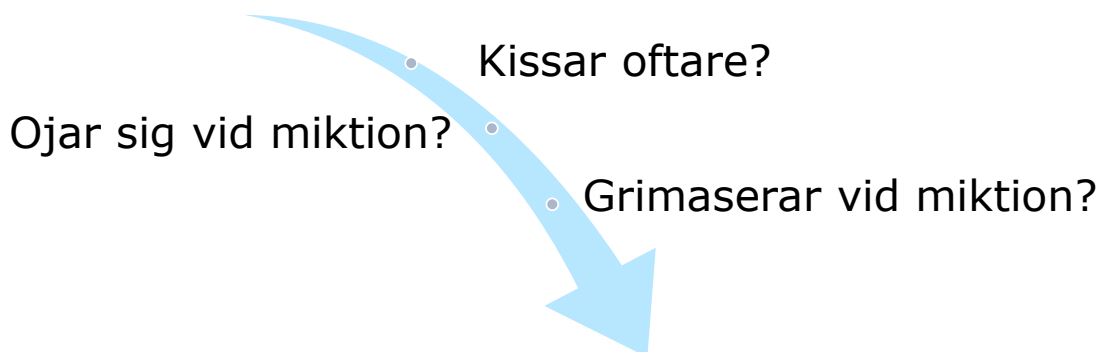
KLICKA

Vilka andra troligare orsaker kan ni tänka er? Diskutera.

KLICKA

Ospecifika symtom kan exempelvis vara orsakade av för höga läkemedelsdoser, läkemedelsinteraktioner, alltför många läkemedel, ny personal på avdelningen, haft besök i går, en "dålig dag", dehydrering, obstipation eller andra sjukdomar.

Samtidig demens



Kan i de flesta fall komma betydligt längre i diagnostiken genom att vara observant!

Vid samtidig demenssjukdom kan det vara svårt att avgöra om patienten har nytillkomna symtom från urinvägarna. Då är det viktigt att vara uppmärksam. Går patienten på toaletten oftare än vanligt? Personal som assisterar vid urinprovstagning kan vara observant på patientens kroppsspråk vid vattenkastningen och därmed få en uppfattning om den verkar vara smärtsam. Om det inte finns akuta symtom från urinvägarna bör man i första hand leta efter andra orsaker till patientens ospecifika besvär. Först om man inte kan hitta någon annan förklaring till besvären, kan man undantagsvis prova ett urinvägsantibiotikum.

När ska äldre behandlas för UVI?

- Vid symtom från urinvägarna!

- Kissar oftare
- Täta trängningar
- Besvärad vid vattenkastning
- Feber



- Starkt illaluktande urin är ingen indikation för antibiotika!

Vid nyttillkomna symtom från urinvägarna som sveda vid miktion, täta urinträngningar och frekventa miktionser misstänker man akut cystit, precis som hos yngre patienter. Akut cystit handläggs på samma sätt som hos yngre personer. Lokalt östrogen kan med fördel provas till äldre kvinnor med recidiverande urinvägsinfektioner. För att förebygga urinvägsinfektioner är det viktigt att eftersträva en kateterfri vård.

KLICKA

Kroniska besvär från urinvägarna orsakas däremot inte av bakterier i urinen. Starkt illaluktande urin är ingen indikation för antibiotikabehandling.

UVI/ABU hos äldre

LÄKEMEDELSVERKET
SWEDISH MEDICAL PRODUCTS AGENCY

Lättläst English Kontakta oss

Vi arbetar för folk- och djurhälsan

Start / Behandling och förskrivning / Behandlingsrekommendationer / Läkemedel vid urinvägsinfektioner - behandlingsrekommendation

Läkemedel vid urinvägsinfektioner - behandlingsrekommendation

Publicerad: 13 december 2017
Senast uppdaterad: 15 november 2019
Kategori: Läkemedel för människa, Barn och ungdomar, Vuxna, Antibiotika

Denna rekommendation omfattar initial handläggning och antibakteriell behandling av urinvägsinfektion (UVI) hos kvinnor, män och barn i öppenvård. Vid akut cystit hos kvinnor rekommenderas exspektans vid milda till måttliga symtom. Behandling med antibiotika syftar i första hand till att förkorta tiden med symtom. Pivmecillinam och nitrofurantoin är likvärdiga förstahandspreparat.

“Ordnation av urinstickor och urinodlingar bör endast ske efter konsultation med ansvarig läkare”

Urinstickor och urinodlingar ska inte tas annat än på ordination från läkare. Om man tar prov på oklar indikation riskerar man att få positiva provsvar som ger onödiga antibiotikabehandlingar där man behandlar provsvaret och inte patientens symtom. Tänk alltid efter innan ett prov ordineras! Vad ska du göra med svaret?

Kateterassocierad UVI

- Det är vanligt med överdiagnostik av kateterassocierad UVI
- Mekanisk påverkan av katetern kan ge UVI-liknande symtom som sveda, trängningar och urinläckage
- UVI är sannolik vid feber och nytillkomna symtom från urinvägarna eller vid feber och akut stopp för urinavflödet

Vid symtom enbart från nedre urinvägarna och utan feber är det troligast att mekanisk påverkan av katetern orsakar besvären. Kateterbyte är ofta en tillräcklig åtgärd. Urinstickor har inget diagnostiskt värde eftersom bakteriuri och leukocyturi alltid föreligger.

KLICKA

Om patienten har feber och UVI bedöms sannolik, bör urinodling alltid tas innan behandling sätts in.

Hur tar man den urinodlingen? När det gäller långtidsbärare av KAD, kommer odlingen snarast att avspegla vad som växer i katetersystemets biofilm. Man behöver alltså avlägsna katetern innan man tar odlingen, se nästa bild.

KAD och feber + nytillkomna symtom från urinvägarna/akut stopp – hur tas urinodling?

- Kateterbyte, ta blåsurin ur den nya för urinodling
- Kort kateterduration, urinodling: Punktion av kateterslangen (endast silikon- och latexkatetrar) nedanför förgreningsstället efter det att slangen varit avstängd 30 minuter.
- Antibiotikabehandling i 7 dagar räcker

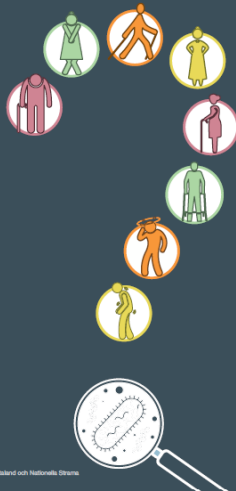
Den gamla biofilmbeklädda katetern bör ändå avlägsnas för att förhindra recidiv.

KLICKA Vid kort kateterduration behöver man inte byta kateter.
KLICKA

Sju dagars behandling av kateterassocierad febril UVI rekommenderas för både kvinnor och män. Katetern är i sig en komplicerande faktor för prostataengagemang och längre behandling på en kateterbärare bedöms öka risken för selektion av mer resistent bakterier i urinvägarna.

I första hand, innan odlingsresultat föreligger, väljs ciprofloxacin för peroral terapi i sju dagar. För att förebygga UVI är det viktigt att eftersträva kateterfri vård. Ompröva indikationen och överväg ren intermitterent kateterisering (RIK) av urinblåsan eller suprapubiskt blåsdränage när långvarigt behov av dränage föreligger. Patienter som drabbats av febril UVI i samband med byte av KAD bör erbjudas antibiotikaproylax vid kommande kateterbyten.

Bakterier i urinen hos äldre
-varför får inte alla antibiotika?



Fremtagen av Strama Västra Götaland och Nationella Strama



Affisch och broschyr



svenska, engelska, finska,
arabiska, persiska, somaliska,
sorani, spanska

Stramas informationsmaterial

Adress & Distributionscentrum
Tryckta versioner på svenska

Film: Bakterier i urinen hos äldre

Via Strama VG finns såväl affischer som broschyrer att dela ut till patienter och anhöriga. De finns översatta till flera språk och på vår webbsida finns en kortfilm (se länk ovan) kopplad till detta informationsmaterial. Informationsmaterialet går att ladda ner direkt från Strama Västra Götalands webbplats via länken i bilden.

Du som arbetar i Västra Götaland kan beställa de svenska, tryckta versionerna av affischer och broschyrer kostnadsfritt. Du kan beställa via Strama Västra Götalands hemsida eller direkt från Adress- och distributionscentrum. Sök på "Strama" på Adress- och Distributionscentrums sida för att hitta vårt material. Länk i bilden ovan. Om du vill ha en affisch/broschyr på ett annat språk än svenska, laddar du hem aktuell version från vår webbsida och printar själv.

Kom ihåg!



- Ospecifika symtom (t.ex. trötthet, oro, förvirring) **utan samtidiga symtom från urinvägarna** är oftast **INTE** en urinvägsinfektion!
- Behandla inte ABU med antibiotika!

Kom ihåg att ALDRIG behandla asymtomatisk bakteriuri med antibiotika annat än vid graviditet och inför utvalda urologiska ingrepp!



UUVIRI Läkemedelsrekommendation
2017-12-13, reviderad 2017-12-13, uppdaterad 2021-02-13

Aggra är ett läkemedel som används för behandling av urinvägssjukdomar. Detta läkemedel är ett antibiotikum som används för att behandla olika typer av bakterieinfektioner i urinvägarna. Aggra är ett läkemedel som används för att behandla olika typer av bakterieinfektioner i urinvägarna. Detta läkemedel är ett antibiotikum som används för att behandla olika typer av bakterieinfektioner i urinvägarna.

Följande punkter ska beaktas vid användning av Aggra:

1. Behandla alla smittor som kan orsaka Aggra.
2. För varje fall av Aggra ska behandlingen försvåras om möjligt.
3. För alla smittor ska antibiotikabehandlingen vara uträddad.
4. För Aggra är utvärderingsmetoden (UUVIRI) rekommenderad.
5. För Aggra är utvärderingsmetoden (UUVIRI) rekommenderad.
6. För Aggra är utvärderingsmetoden (UUVIRI) rekommenderad.
7. För Aggra är utvärderingsmetoden (UUVIRI) rekommenderad.
8. För Aggra är utvärderingsmetoden (UUVIRI) rekommenderad.
9. För Aggra är utvärderingsmetoden (UUVIRI) rekommenderad.
10. För Aggra är utvärderingsmetoden (UUVIRI) rekommenderad.
11. För Aggra är utvärderingsmetoden (UUVIRI) rekommenderad.
12. För Aggra är utvärderingsmetoden (UUVIRI) rekommenderad.
13. För Aggra är utvärderingsmetoden (UUVIRI) rekommenderad.

Läkemedel vid urinvägssjukdomar (UVI) - behandlingsrekommendation

Publicerad: 13 december 2017
Senast uppdaterad: 13 december 2017
Kategori: Läkemedel för infektioner, Barn och ungdomar, Västra

Den här rekommendationen omfattar initial handläggning och antibakteriell behandling av urinvägssjukdom (UVI) hos kvinnor, män och barn i öppenvård. Vid akut cystit hos kvinnor rekommenderas enstegsbehandling med nitrofurantoin. Behandling med antibiotika ska inte ges utan tydliga tecken på infektion. Förstärkning av behandlingen är lämpligast förstärkningspreparat.

Rekommendationen publicerades ursprungligen: 2017-12-13
Rekommendationen uppdaterades: 2017-12-13
Tryckt version: 2017-12-13
Status: Aktuell

Behandlingsrekommendationen står sig hänsyn till följande öppenvård:

[Läkemedel vid urinvägssjukdomar \(UVI\) – behandlings-Rekommendation. Läkemedelsverket 2017](#)



UVI-ABU äldreboende fallbeskrivning



Behandlingsrekommendationer för vanliga infektioner i öppenvård

Tecken på akutt infektion hos vuxna och barn

- Akut medelst
- Symtomat
- Faryngit/smitt
- Akut bronkit och pneumonia
- Akut exaceration av KOL
- Urinvägssjukdomar
- Hud- och mjälärinfektioner
- Sexuellt överförbara bakteriella infektioner

© Läkemedelsverket, Västra Götalandsregionen, Strama



Ladda gärna ner appen Strama Nationell som även finns som [webbsida](#)

Regnbågshäftet: Behandlingsrekommendationer för vanliga infektioner i öppenvård.

Lästips och länkar.